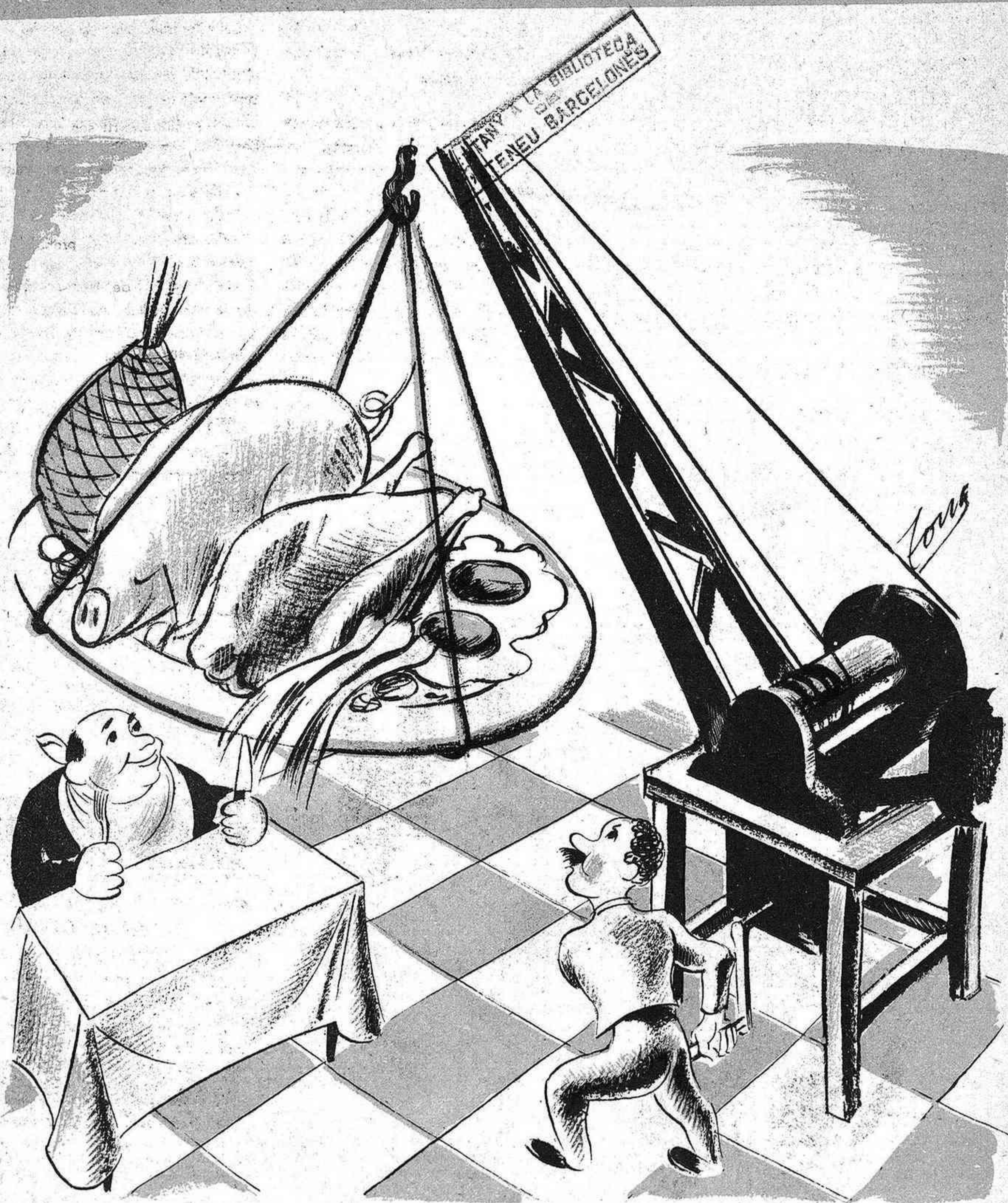

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: ARAGÓ, 290 - TEL. 23994

Com que hi ha guerra, el senyor Duran no menja més que un plat.

Pronòstics per al 1938

La pell se'ns hauria posat de gallina, si aquesta no fos tan cara

Com totes les revistes que s'estimen, L'ESQUELLA ha anat també a consultar la seva «voyante», perquè li fes unes quantes prediccions per aquest any que comença.

Aquesta bona senyora, abans tirava les cartes. Però ara, als preus que estan els segells de correu, la senyora ha decidit no tirar les cartes. Així és que les seves prediccions surten totes fetes d'una esfera de vidre que té damunt de la taula.

—Què opina —li hem dit— de l'any 1938?

La nostra «voyante» s'ha reconcentrat. Tant reconcentrada, que semblava un cubet de «Caldolla». Finalment, l'esfinx ha parlat:

—Aquest any, el veig venir. Tindrà dotze mesos, cinquanta tres setmanes, tres cents seixanta-cinc dies...

Ens hem vist obligats a interrompre la bona senyora.

—Tot això ja ho sabíem. Precisament nosal-

tres hem vingut perquè vostè ens digués el que no sabem, el que passarà, sap?

La senyora s'ha ofès una mica, però ha dissimulat. I ens ha dit:

—No sigueu impacients. Voleu saber el que passarà? Passarà el temps.

—I què més?

—Aquest any 1938 serà molt bo. Els astres indiquen que és un any que porta cua...

—Una altra cua! —no hem pogut menys que exclamar.

—...serà l'any de la satisfacció dels bons i el del penediment dels poderosos. El Japó i Alemanya es reintegraran a la Societat de les Nacions. Mussolini tornarà l'Abissínia al Negus. El Japó deixarà tranquil·la la Xina. Hitler inaugurarà solemnement quatre sinagogues noves. El Sant Pare desautoritzarà el cardenal Gomà.

—Moscat!

—Com podeu veure, el 1938 es presenta bé.

—I en l'ordre a calamitats, veieu alguna cosa?

La pitonissa interroga l'esfera. I diu:

—Veig una estació de ferrocarril. És el Quai d'Orsay, de París. Veig tot de senyors, amb maletes que agafen el tren... Són els catalans absents de la pàtria que tornen. Un, dos, tres, quatre... Hi són tots.

—N'està segura? —li diem, aterrits.

—Sí, sí, seguríssima. Els veig ben bé, ací a l'esfera.

—Es estrany... El que vostè profetitza és massa gros.

—Es que m'he oblidat de dir-vos quelcom. Aquest any 1938 veurà la fi de la guerra, l'aixafament total de Franco.

—Ara ho comprenem tot! Així, vol dir que serem feliços?

La «voyante» s'ha reconcentrat una vegada més. I ha respost:

—Lligarem els gossos amb llangonisses... Però, un moment: les llangonisses, aïll, seran encara de carn de rucl!

—Ja volíem dir!...

REVISTA DE PREMSA

Un anunci aparegut en un diari de Lleida, que es diu «L'ideal»:

VENC COTXE FUNEBRE
D'OCASIO

S. Vicens, 8—Barcelona

D'ocasions d'aquestes de necessitat un cotxe així, només se'ns en pot presentar una a la vida.

LA VANGUARDIA

Un d'aquells famosos anuncis, publicat, no sabem per què, a la secció de «Ventas»:

AUTOMOVILES

Peugeot 5 HP

vendo, cobrando con judías. Escribid
VANGUARDIA 3175.

Aquest que es pensa que vendre un automòbil vol dir canviar-lo amb mongetes, no diu si les desitja cuites o remullades.

LA PUBLICITAT

«Ha estat detingut Pere Comes Espelleta, que dies passats robà la cartera a un cobrador de tramvies i pogué fer-se escàpol quan la policia l'empaitava.»

—Aquests preus, són gastronòmics?
—Vostè mateix!

EDITORIAL

Que n'és de sofert, el paper!

Fa dos Consells que tenim l'ànima en un... consell.

El passat no l'altre, el ministre d'Instrucció, en donar la referència oficial, com fa sempre com a secretari, digué que la qüestió de la premsa havia quedat ajornada per a ésser tractada en el pròxim.

El pròxim, o sigui el pròxim passat, el ministre d'Agricultura, camarada Uribe, per absència del secretari del Consell, camarada Hernández, donà la referència oficial, i digué, requerit per la curiositat dels repòrters, que no se n'havia parlat ni un mot d'aquesta delicada qüestió, que per la part que ens afecta ens té l'ànima en un... consell... i el cor en un cil.

Aquesta qüestió tan ajornada i tan poc parlada, de la que paradoxalment se'n parla tant, s'ha anomenat reorganització, restricció, i fins i tot supressió d'un excés determinat de periòdics que surten al carrer de bon matí o a entrada de fosc, que són aquells anomenats vulgarment diaris.

Però nosaltres som un setmanari, ai las! Als setmanaris els passa dintre del comú

denominador de premsa, allò tan bo que li passava a aquell valencià que presumia de català i varen haver-li de dir:

—Epl, amic, vós només sou valencià!

Nosaltres, per bé que setmanari català, ens passa allò d'aquell valencià, o sigui, que només som setmanari... i si van mal dades per a un número la determinat de diaris, què serà de nosaltres? Pobres de nosaltres!

Però, no; nosaltres ho admitem tot menys aquesta consideració commiserativa de pobres de nosaltres.

A nosaltres, encara que mal ens està el dir-ho, se'ns pot dir tot fins «caldolla», si es vol, menys pobres o escarransits o esquifits o altres denominatius pejoratius acabats en its.

Nosaltres som com aquell home pobre de la cèlebre cançó catalana de «l'home pobre», que no podem reproduir, puix que, com saben tots els nostres lectors, és una cançó tan bella com bruta i tan bruta com vella...

Ens limitarem només a recordar com comença aquella cançó que diu:

«No és tan pobre l'home
[me pobre,
no és tan pobre i des-
[graciats
no és tan pobre l'home
[me pobre,
lo cigolo cigolo!»
etc., etc...

Nosaltres som més com a setmanari que molts diaris dels destinats a sucumbir, i fins i tot que alguns dels predestinats a sobreviure.

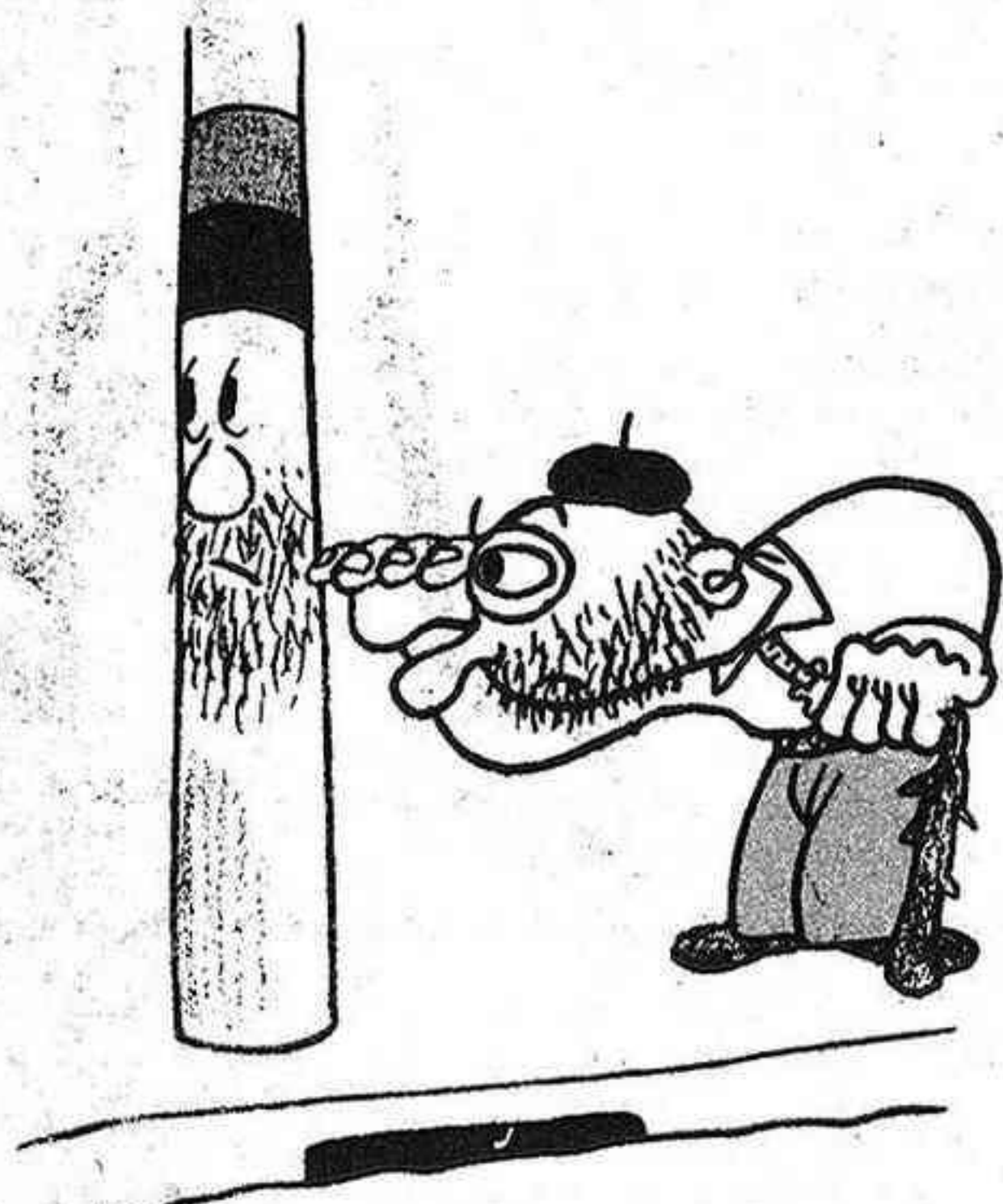
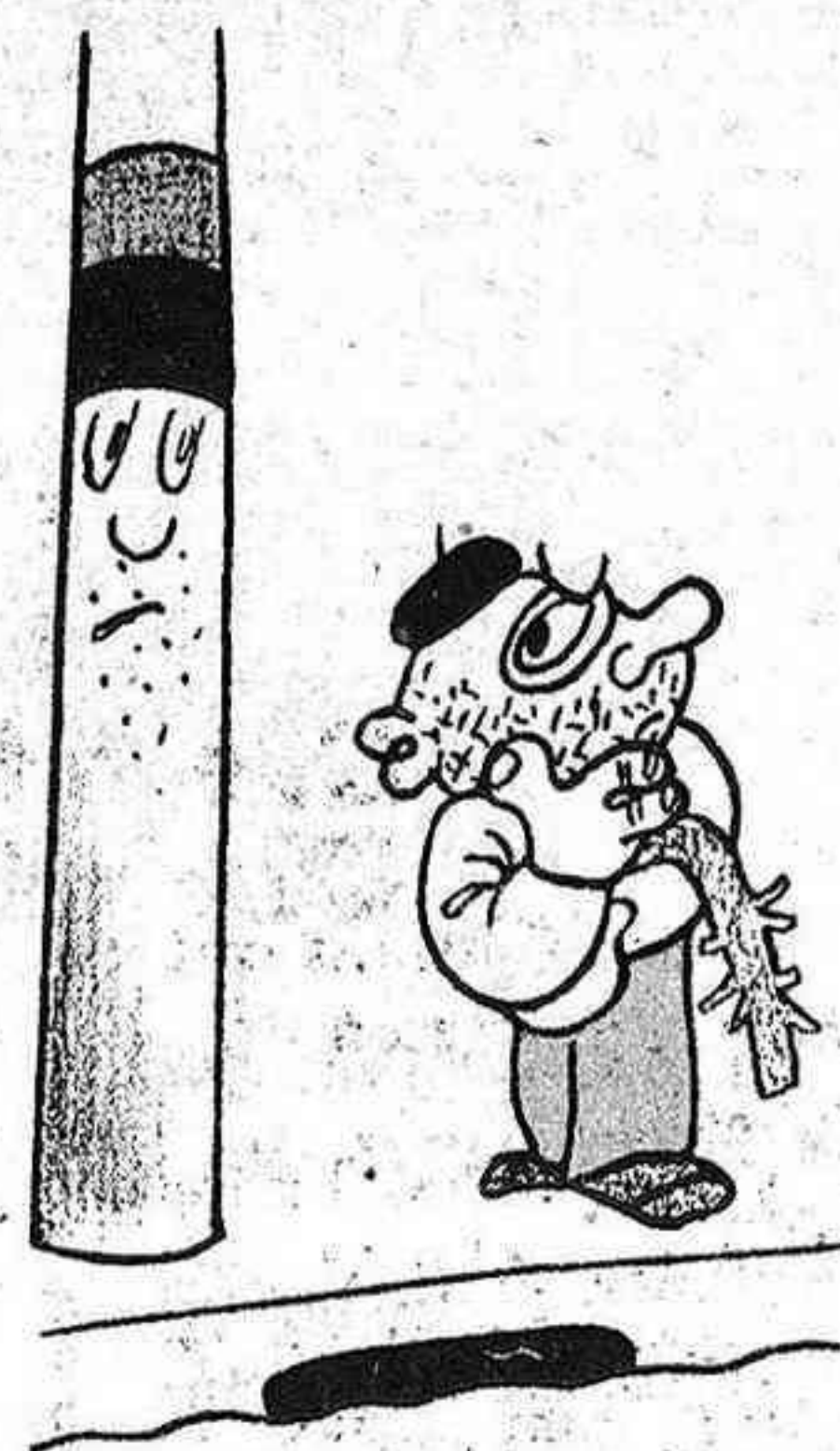
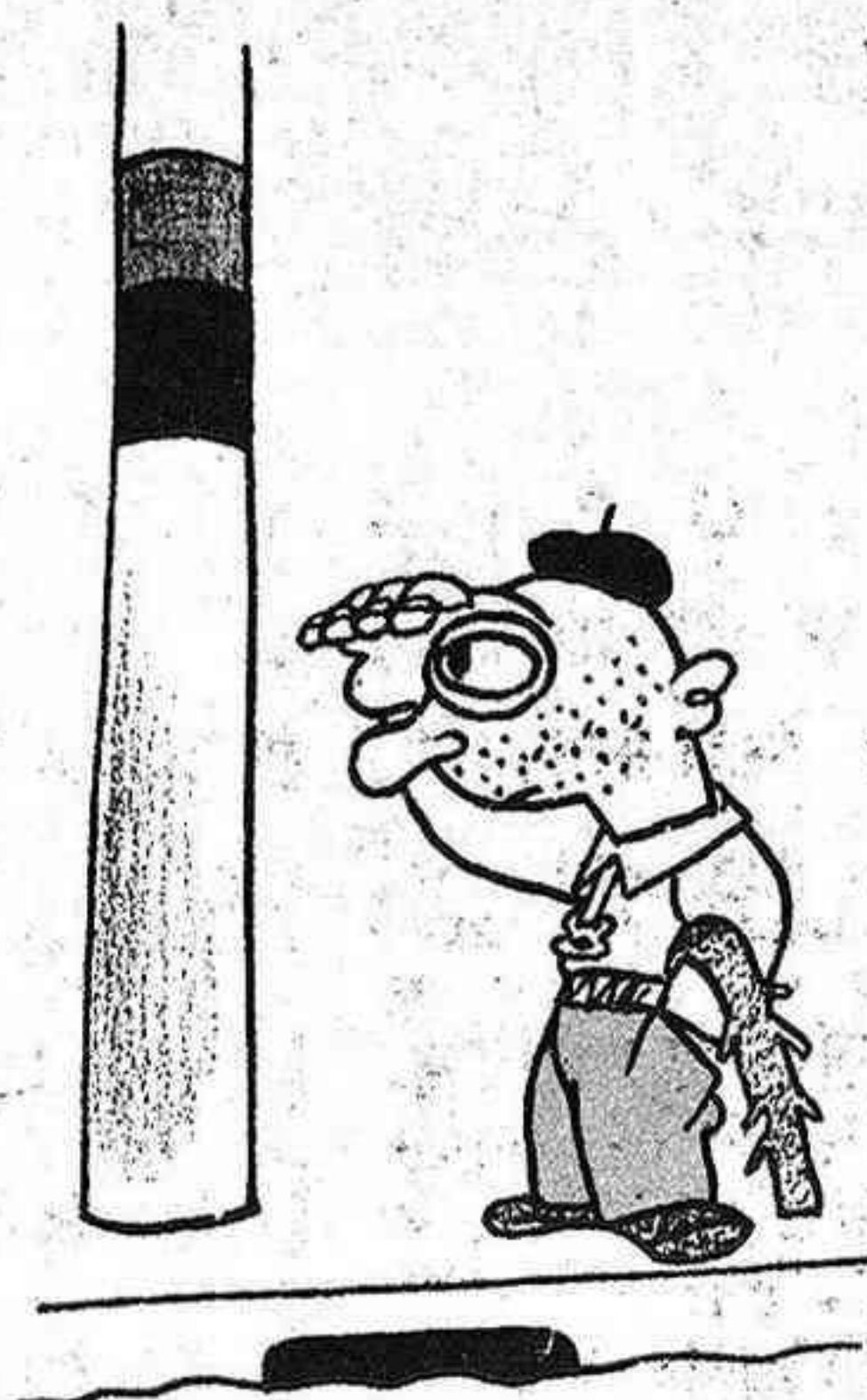
Nosaltres som sobrevivents d'aquella època en què els diaris i els setmanaris podien suprimir-los qualsevol suprimidor aficionat a incontrolatissauri dels que nosaltres precisament vàrem plasmar i immortalitzar i ajudar a morir i paradoxalment amb el mateix impuls per tot plegat.

Aquell impuls que el poble ens ha premiat i ens ve premiant quotidianament amb el seu suprem instint generós, suposem que tenim dret a esgrimir-lo ara com a un dret creat i respectable com a un amulet contra el sortilegi de l'estrugància reorganitzadora que nosaltres, naturalment, prometem trobar irreprovable si no ens afecta vitalment!

Nosaltres som així!

—Si ho el veies no me'l creuria.

JA EM PERDONARÀ,
PERÒ JO NO EM PUC
ESPERAR MÉS

L'home que esperava el tramvia

CRÒNICA FINANCERA

La situació dels Valors Xavalla en el mercat mundial

La disposició del Govern de la República donant un mes de temps per a la retirada de vals, bons, tiquets i bitlletets de la circulació, ha produït un cert enrenou en el mercat de les finances. En els cercles interessats i especialment a la Banca Emissora, es comenta amb molta animació el fet i ja es dibuixa

una tendència cap a la unificació. En efecte; la Borsa de Valors Xavalla s'havia mostrat aquests darrers temps molt agitada pel fet de les alces i baixes sobtades que el paper sofria. La finestrella de Canvis i Compensacions es veia envaïda per cues que no s'acabaven mai més, a conseqüència de la limitació circulatòria del paper moneda en les diverses branques del Mercat. Per què, es preguntava el públic, els vals del tramvia, són acceptats arreu, i en canvi, els d'altres empreses filials, no? Evidentment, això feia pujar d'una manera desconsiderada el paper tramvia i, naturalment, enfortia de retop l'empresa. A això i no a altra cosa s'ha d'atribuir l'atapeïment dels tramvies. El públic no pretén pas traslladar-se d'un indret a l'altre de la ciutat. Això seria realment absurd, perquè tothom, qui més qui menys, sap caminar. El que vol el públic és proveir-se d'una moneda sòlida i que no estigui subjecta a oscil·lacions.

La moneda Metro, en canvi, es troba fortament depreciada, especialment la Metro Transversal. Aquests bancs d'emissió han tingut un error de principi. Per què els Metros tenen uns trajectes tan limitats? Això fa, per exemple, que un tenedor de valors pugui portar mesos i mesos un val-Metro a la butxaca sense trobar forma humana de tornar-

NO CONFUNDIR, NACIONALES
El Generalísimo soy yo.

lo a la circulació. L'ús dels segells de correus ja ve a millorar una mica la posició d'aquest paper; però té l'inconvenient que l'empresa que els aprofita per donar canvi, no els accepta com a valor, augmentant d'aquesta manera la cartera dels tenedors, que es veuen obligats a sobrecarregar de feind les oficines postals, amb perill evident per a la bona marxa de la setmana anglesa.

El valor Autobusos, dividit en les dues branques, General i Roca, presenta encara un inconvenient per a la unificació, i és la desvaloració decidida del paper Roca, degut segurament a l'amabilitat dels cobradors. Aquest inconvenient per a la unificació no el tenen els Metros, no per l'amabilitat, sinó per les taquilleres, i perquè el Metro Transversal i el Gran Metro poden ésser unificats sota l'ègida d'una empresa tan forta com la Metro Goldwyn.

Vénen, després, els valors Bar i els valors Barberia, que cal també tenir en compte, però que són més fàcils de liquidar, en especial els primers.

Pel que fa als Ajuntaments i Generalitats, nosaltres aconsellàrem que es fes la liquidació en forma de rebuts d'impostos. Seria una innovació molt convenient i desapareixerien els ridículs avisos d'embarcament que no arriben més que als contribuents que han tingut la debilitat imperdonable de pagar el pis, i els respectius eraris hi guanyarien qui-sap-lo, sobretot el de la Generalitat, que es rescabalaria fàcilment dels jornals d'obres i milicians pagats a tort i a dret sense cap benefici, només per a la pau i per a la guerra, durant els primers temps i els segons i els tercers del moviment facciós.

De tots els valors que hem examinat es dedueix fàcilment que els més sòlids són els Tramvies de Barcelona, perquè són, en definitiva, els que ofereixen més garantia. Un tenedor de vals tramviaris es pot considerar, en efecte, com un petit o un gros accionista, segons el nombre que en guardi, i la Companyia tindrà segurament en compte aquest fet canviant els vals —per exemple cinc-centes pessetes de vals per una acció—, amb la qual cosa asseguraria la bona marxa de l'Empresa i la participació en els beneficis d'un públic que, sabent que hi té part es mostraria encara més pacient.

ELS «NACIONALS»

—Ja has esmorzat, avui?

—Sí. M'han donat una hòstia.

La fugida dels "rojos" de Madrid cap a Terol, permet al general-bisbe Polanco marxar cap a la conquesta de València

Les operacions vistes a través dels generals Muñoz Castellanos, Aranda, Varela i Dávila

Salamanca. — Aquest matí, entre nou i deu, i entre dos trens, ha arribat a aquesta ciutat el general Muñoz Castellanos. Com que venia pitant, el cap de l'estació s'ha pensat, de moment, que era el tren de les vuit que s'havia retardat o el de les nou que anés avançat. En sortir, però, amb la bandereta, s'ha trobat amb el general. Aquest, amb l'amabilitat que el caracteritza, acceptà l'obsequi i, canviades les salutacions de rigor, el general ha demanat per veure el Cap de l'Estat. El Cap d'Estació li ha indicat on el podia trobar, ha tocat la campana, li ha donat la sortida i d'aquesta manera emocio-

nant ha acabat l'entrevista, molt semblant a la de M. Delbos i el general Goering a l'estació de Berlín.

El general Muñoz Castellanos ha entrat de puntetes a la catedral. En aquell moment el general Franco estava oint missa i el nou arribat s'ha col·locat tan a prop com ha pogut del generalíssim que, absorbit per la seva devoció, no se n'ha donat compte. Prou que Muñoz Castellanos li feia senyes de tota mena, però res. A l'últim ha optat pel telègraf de banderes i, amb la que li havia regalat el cap de l'estació, ha volgut dir-li que acabava d'arribar. Però res. Per fi ha tossit.

Aleshores se li ha acostat un oficial i, en correcte castellà l'ha reptat:

—Ka es eso da toser an la iglesia, rojo dal infierno. Si toser o haser otras inconveniencias quiera, an Alamania vaya se, no an Spanien. Y yo fusilo le eh? Heil Hitler!

El capellà, en aquell moment, es girà a l'auditori, estengué la mà i, com un eco, pronuncià també: «Heil Hitler». o sigui el «Dominus vobiscum» d'abans de la Revolució nacional-sindicalista.

Els dos crits han retornat de les altures al generalíssim, el qual, severament, ha preguntat de què es tractava:

—¿Quién es el osado que así se atreve a romperme las oraciones? ¡Mal haya, voto a tal...

Però, veient el general Muñoz Castellanos canvià de to:

—¡Hola, Muñesito! ¿Qué te trae por aquí? A ver, Padre —afegí dirigint-se a l'oficiant—, un pequeño intermedio.

Immediatament foren donades les ordres oportunes i sorí un escolanet amb un rètol que deia: «Cinco minutos de descanso». Veu-re'l i els venedors de butilles i indulgències posar-se a cridar la seva mercaderia, tot ha estat u. Mentrestant, els periodistes nacionals i estrangers ens hem apropiat al grup i hem pogut agafar la conversa:

—Hombre, hombre, ¿tú por aquí? ¿Y cómo has llegado?

—Pues mira, Tu Excelencia, pitando. Tienes un modo de hacer las cosas, así, sin avisar...

—¿Pero qué pasa? ¿Qué es lo que yo he hecho sin avisar?

—¡Caramba! ¡Pues nada menos que la ofensiva contra Madrid!

Els periodistes hem quedat esbalaïts. Nosaltres, sempre a la caça de notícies i ens havien amagat aquesta.

—Don Francisco —li hem dit—, esto no vale; sin saberlo nosotros...

—¿Pero de qué se trata? Si yo no he ordenado ninguna ofensiva sobre Madrid!

—Pues mira —li ha contestat Muñoz Castellanos—, las tropas nacionales han entrado en Madrid y los rojos fugitivos se han refugiado en Teruel. Otra vez avisa, al menos.

—Pero si yo no... ¡ah! esto será cuestión del mando alemán. A ver, Herr Kartoffel, ¿qué hay de esta ofensiva sobre Madrid?

—Nosotros non sabemos nada.

—Bueno, ya lo ven ustedes —ha dit aleshores el generalíssim dirigint-se als reporters—. «Planeada por el Alto Mando una ofensiva huracán sobre Madrid, las tropas del glorioso Ejército Nacional han entrado con tal ímpetu en la Villa del Oso y del Madroño, que los usurpadores rojos se han visto obligados a retirarse en desorden sobre Teruel, donde nuestras tropas, al mando del general Muñoz...» ¿Eh? A ver Muñesito; si tú estás aquí, ¿quién manda en Teruel?

—El obispo.

—Ah, bien; pues, como decía, nuestras tropas, al mando del Rey, el Obispo y el Barba...

—¿Qué dirá el «Generalísimo» si tornem a prendre Terol?
—Potser dirà un altre Te-Deum.

Alguns periodistes s'han posat a riure.

—Señores, esto no es cosa de comedia, y para que lo vean, mañana voy a mandarles a la ciudad de los Amantes. Y por hoy basta. Puede la misa continuar.

Un calfred ha passat per les esquenes dels reporters.—Corresponsal especial.

LA NEU NO DEIXA ARRIBAR ARANDA A TERUEL

Salamanca, 3.—En el Gran Quarter General s'ha rebut el següent ofici:

«Excmo. Señor: Doy parte de que en cumplimiento de las órdenes recibidas, me he dirigido a tomar el mando de la plaza de Teruel, donde la afluencia de refugiados rojos procedentes de la toma de Madrid podía originar serios conflictos de orden público con la población civil y la guarnición militar de nuestro invicto ejército acuartelado en los sótanos de la ciudad; pero que habiendo encontrado el camino obstruido totalmente por la nieve, me he visto obligado a retirarme al clima más benigno de Zaragoza, desde donde me proponga ejercer enérgicamente por correo las funciones que este Alto Mando me ha encomendado.

Lo que comunico a V. E. a los efectos oportunos. Dado en la línea de fuego de la salamandra del Hotel Nacional de Zaragoza, a 2 de enero de 1938.—EL GENERAL ARANDA.

SON TANTS ELS FUGITIUS ROIGS QUE VARELA NO POT ARRIBAR A LA CIUTAT

Salamanca, 3.—El Gran Quarter General ha donat còpia del següent comunicat:

«Excelentísimo señor: En cumplimiento de órdenes recibidas, he llegado hoy a la zona de Teruel para organizar la evacuación de los rojos refugiados. Tras grandes penalidades soportadas heroicamente por la Patria y por V. E., después de atravesar la nieve que obstruye todos los caminos, encuéntrame con la ciudad tan llena de refugiados, que me es imposible penetrar en ella debido a la conocida ley física de la impenetrabilidad de los cuerpos de ejército, que dejo al recto saber y entender de V. E. apreciar la conveniencia de derogar.

Es por lo que, en espera de nuevas órdenes, me dirijo rápidamente a Zaragoza, donde espero encontrarlas.

Dado en Calatayud, «Casa Dolores», a 5 enero 1938.—Firmado: GENERAL VARELA.

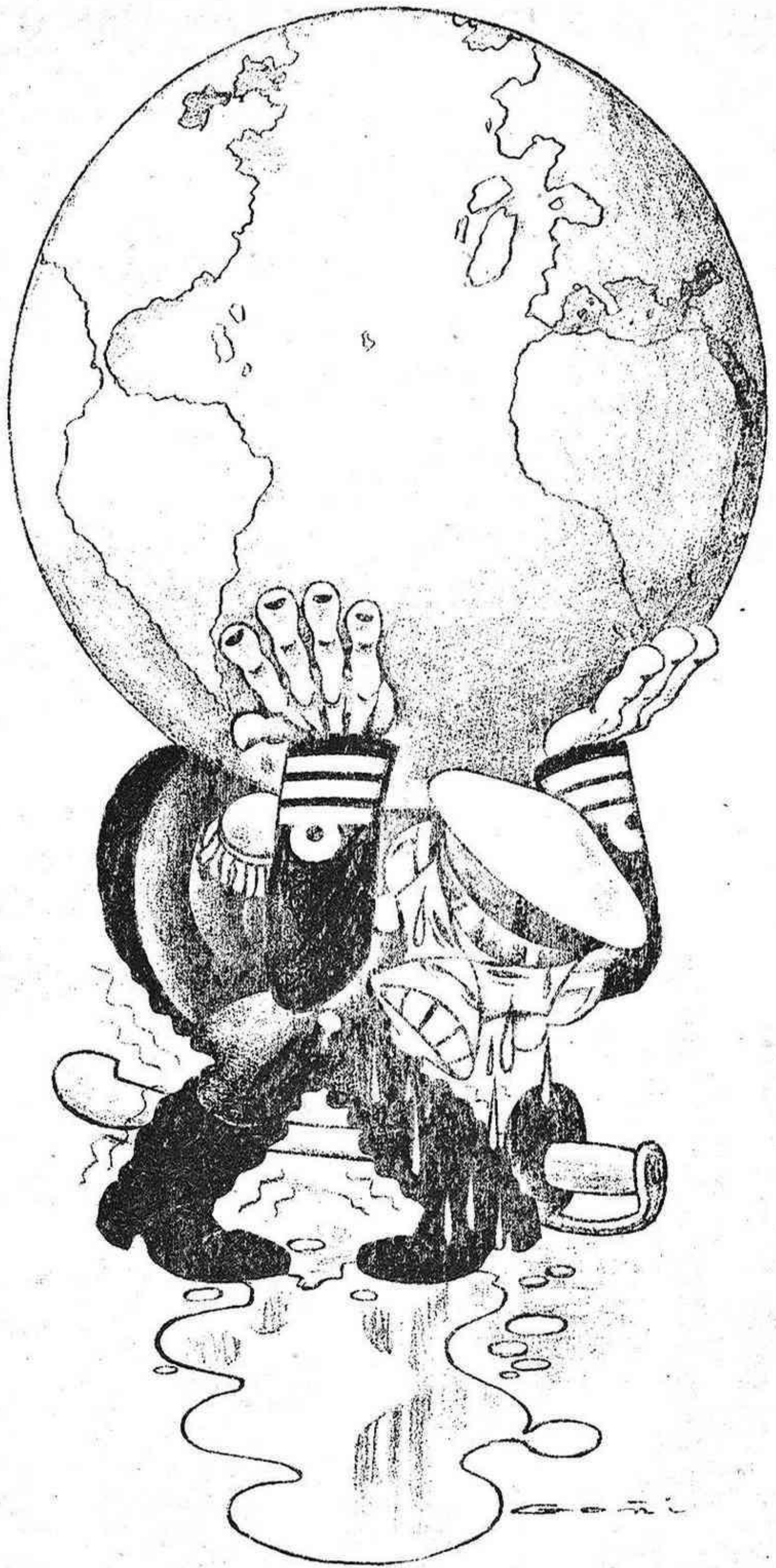
EL GENERAL POLANCO MARXA DAVANT DEL SEU EXERCIT CAP A VALENCIA

Salamanca, 5.—La Secretaria Particular del Generalísim Franco, que és un secretari, ha donat a la Premsa la següent comunicació acabada de rebre:

«Excmo. señor: Obedeciendo órdenes de V. E., me he trasladado tan rápidamente como las inclemencias del tiempo lo han permitido, a esta provincia de Teruel para proceder a la evacuación de las tropas rojas refugiadas en su retirada de Madrid y Guadalajara. La misión a mí encomendada por V. E. encuentra en su realización grandes dificultades, pues los soldados rojos, atemorizados por el terror que reina en su zona, se empeñan en quedarse en Teruel y su Provincia, resistiéndose a

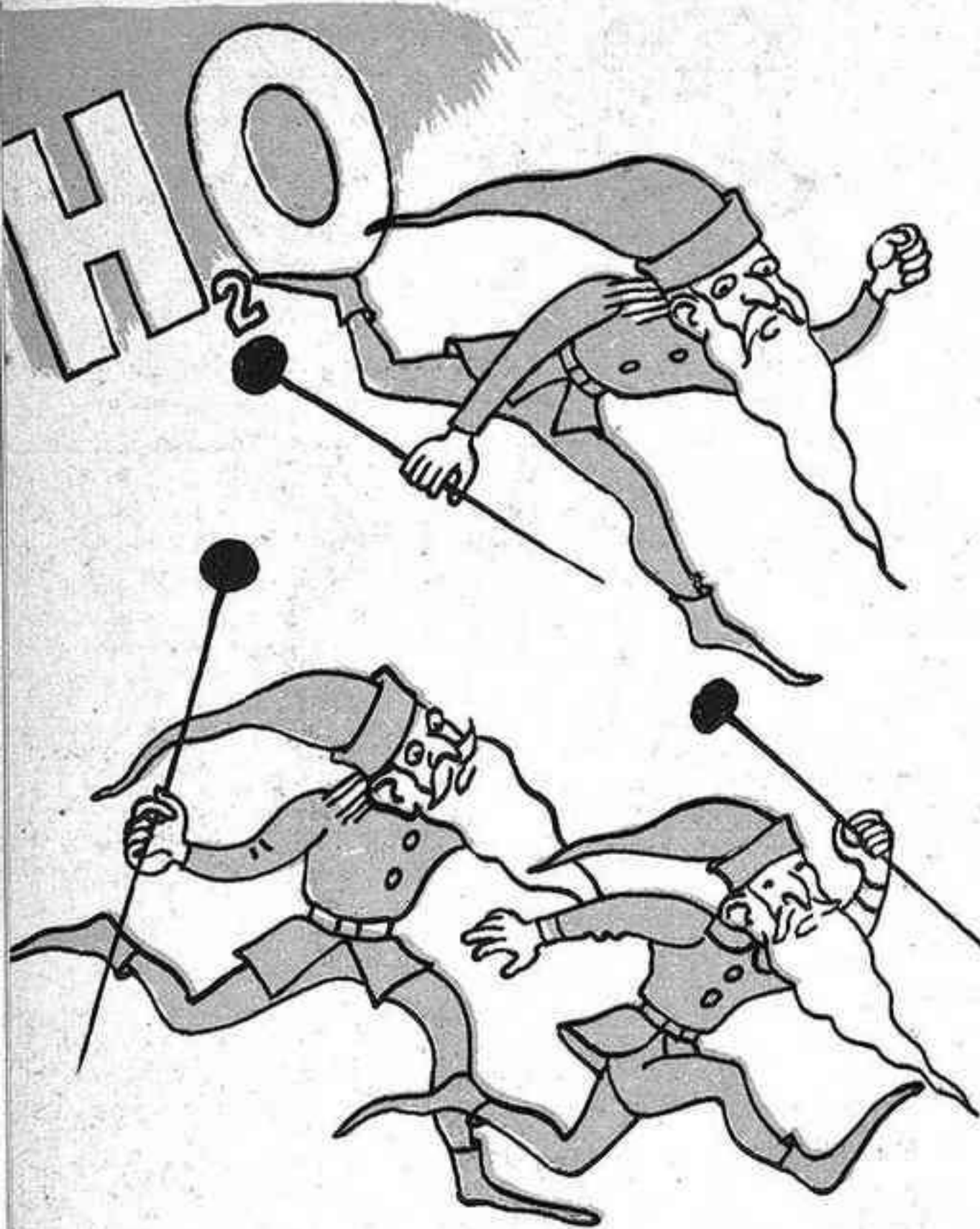
ser evacuados. En vista de lo cual he evacuado yo mis tropas a los efectos oportunos y para facilitar a los efectivos concentrados en la ciudad al mando del general obispo don Anselmo Polanco, la rápida i victoriosa marcha sobre Valencia, que en estos momentos está efectuándose sin encontrar resistencia por parte de los rojos.

Frente de la retaguardia de Teruel, a 5 de enero de 1938, segundo Año Triunfal, a los efectos consiguientes.—GENERAL DAVILA.

SUETSUGU

—Ara sí que m'he tirat el món a l'esquena.

Nosaltres, atents a millorar els elements de «L'Esquella», publiquem avui aquest article titulat

L' AIGUA

(Que és un element)

de Francesc Pujols

(Que no negarà ningú que és un altre element)

De totes les armes que ha trobat la higiene en la naturalesa no n'hi ha cap de més poderosa que l'aigua. Aquest element, que puja al cel, per tornar més pur a la terra, i que com el foc pot ésser més manso que un anyell, deixant-se fer tot el que se'n vol a la llar, com l'aigua al raig de la font, i pot ésser ferotge com un lleó, cremant-ho tot com l'aigua inundant-ho tot, és el que fa més serveis higiènics, fins al punt que l'aigua podria ésser anomenada la Reina de la Higiene i hom la podria simbolitzar portant corona d'argent, que és el metall que ha trobat el color de l'aigua, que els ulls no poden trobar.

Si hom pot dir net com la plata, és perquè si l'argent imita l'aigua, l'aigua imita l'argent, perquè si l'argent és l'aigua gelada, l'aigua és l'argent rajant entre les flames del foc. Si la plata té la netedat de l'aigua, l'aigua té el privilegi exclusiu de la netedat, com si la tingués patentada. Es una netedat fresca com una rosa i sobretot, més que res, acreditant el títol que li hem donat de Reina de la Higiene, dona aquella netedat que és mitja vida. La netedat del foc és horrible i mortal com la tragèdia, perquè deixant el rastre del flam que endola de fum la desolació, commou les entranyes més dures, emportant-s'ho tot i esberlant les pedres amb ardor i violència, al revés de l'aigua, que per transformar-ho tot amb una gota en té prou, mentre li donin anys i segles de temps perquè és més transformadora que tots els incendis.

I no obstant, els elements que la

higiene ha de combatre d'una manera més aferrissada i amb més braó, tenen l'estatge i el cotxe en l'aigua, que els dona tota mena de vies de comunicació. Els elements anti-higiènics viuen al palau de la Reina de la Higiene. Mai cap tren, ni cap vaixell, ni cap automòbil, ni cap aeroplà, han transportat els milions de microbis que transporta l'aigua. En això el foc té un privilegi sobre la nostra Reina. Adhuc la pot purificar quan la que serveix per rentar no es renta. El foc és un vehicle que no admet passatgers ni càrrega. S'ha de saber dominar, empresonant-lo en fogons per fer-li fer bullir les calderes que transporten viatgers i càrrega per terra, mar i cel. En canvi, l'aigua, en tots els seus estats estàtics i dinàmics, aturada o corrent, admet tota mena de viatgers i estadants antihigiènics. No et fiïs d'aigua que no corri ni de gat que no mioli, però no et fiïs tampoc d'aquella aigua de la font, que a les comarques diuen que fa que l'aigua no l'hagin d'envejar a ningú i que fa pair les pedres. Aquell raig d'aigua fresca i regalada és la carretera polsosa per on circulen nit i dia d'amagat el cotxes que porten les malalties que et poden clavar al llit o clavar al taüt. La Reina de la Higiene, et pot teixir la mortalla amb un fil d'aigua. Com que ningú no pot dir d'aquesta aigua no en beuré, cal desconfiar sempre de la Reina de la Higiene, que té el secret de la vida i de la mort en l'ampolla i en la copa.

Quan no és ella mateixa la que

estableix el servei microbiològic directe, servint els microbis en la mateixa taula on menges i en la mateixa copa on beus, serveix d'escambell a altres microbis que tenien un servei d'aigua combinat amb els mosquits que, naixent a les aigües, s'encarreguen de distribuir els microbis entre els malalts i els sans, refiats que l'aigua els assegurà les cries. Quan no és la Reina de la Higiene la que encomana directament el microbi, l'encomana per taules, protegint als agents encarregats de comunicar-lo.

L'*Anopheles maculipennis* i l'*Stegomyia fasciata*, dos mosquits cèlebres a tot el món, formen part d'aquesta empresa en combinació amb les aigües per divulgar arreu el paludisme i la febre groga. Sort que el nostre modest *culens pipiens* no ha volgut prendre part en el negoci i té la bona fe de limitar-se a passar la nit tocant la trompeta avisant que vol picar per treure la sang dolenta

com potser li han arribat a fer creure els que encara creuen que el mosquit té aquesta missió, que encara són més de bona fe que els mosquits.

La Reina de la Higiene, que com dèiem, té el privilegi exclusiu de la netedat, sembla que hagi traspassat la patent al Rei de la Brutícia.

L'aire, aquest element pur, que si no fos el vent seria el rei absolut de la puresa i que amb els seus moviments constants, alçant la pols fins als núvols i si podés fins a les estrelles, és un altre element de transport dels corpuscles antihigiènics; però els estralls que fa no es poden comparar als de l'aigua, encara que, com ella i el foc, pugui passar d'ésser manyac com un anyell, jugant per entre les fulles amb els ocells, a la caiguda de la tarda, o ferotge com un lleó, xiulant com la tramuntana i bramulant com la borrasca.

A desgrat que la Reina de la Netedat és també, com hem vist, la Rei-

na de la Brutícia, sempre ha estat buscada prima i neta, perquè de grossa i bruta ja s'hi torna. En les terribles epidèmies de còlera, quan encara no es coneixia l'ara tan famós bacil d'aquesta malaltia, i hom no sabia ni somniava que era precisament l'aigua la que li servia d'habitació i de comunicació, per establir el circuit entre els malalts, la gent, veient que el còlera era una malaltia d'efectes abdominals, es donava la tràgica paradoxa que no deixa d'ésser còmica, que mentre encenien fogueres pels carrers i les places per a purificar l'aire, procuraven beure tanta aigua com podien, per mantenir la netedat de l'abdomen, i no cal dir que el remei no era pitjor que la malaltia, sinó que era la mateixa malaltia, perquè mentre les flames i el fum alçaven en l'aire com polvora en salves, el microbi, com el peix a l'aigua, cor que vols, cor que desitges, a bodes el convidaven, perquè entrava i sortia dels malalts com si fos a casa seva, convidat pels mateixos de la casa, que pensant-se que el cremaven en l'aire del cel, se'l bebiën amb l'aigua de la terra, perquè l'aigua del cel que queia a les cisternes no el portava, perquè no estava en comunicació amb l'aigua corrent, i així com tractant d'aigua podríem dir: «Ja pots xiular, si l'ase no vol beure», els microbis, davant d'aquells desesperats que encenien les fogueres i obrien les fonts perquè reguessin nit i dia, podien dir: «Ja pots cremar, si el microbi no vol cremar»; perquè per aquells agents de la pa-

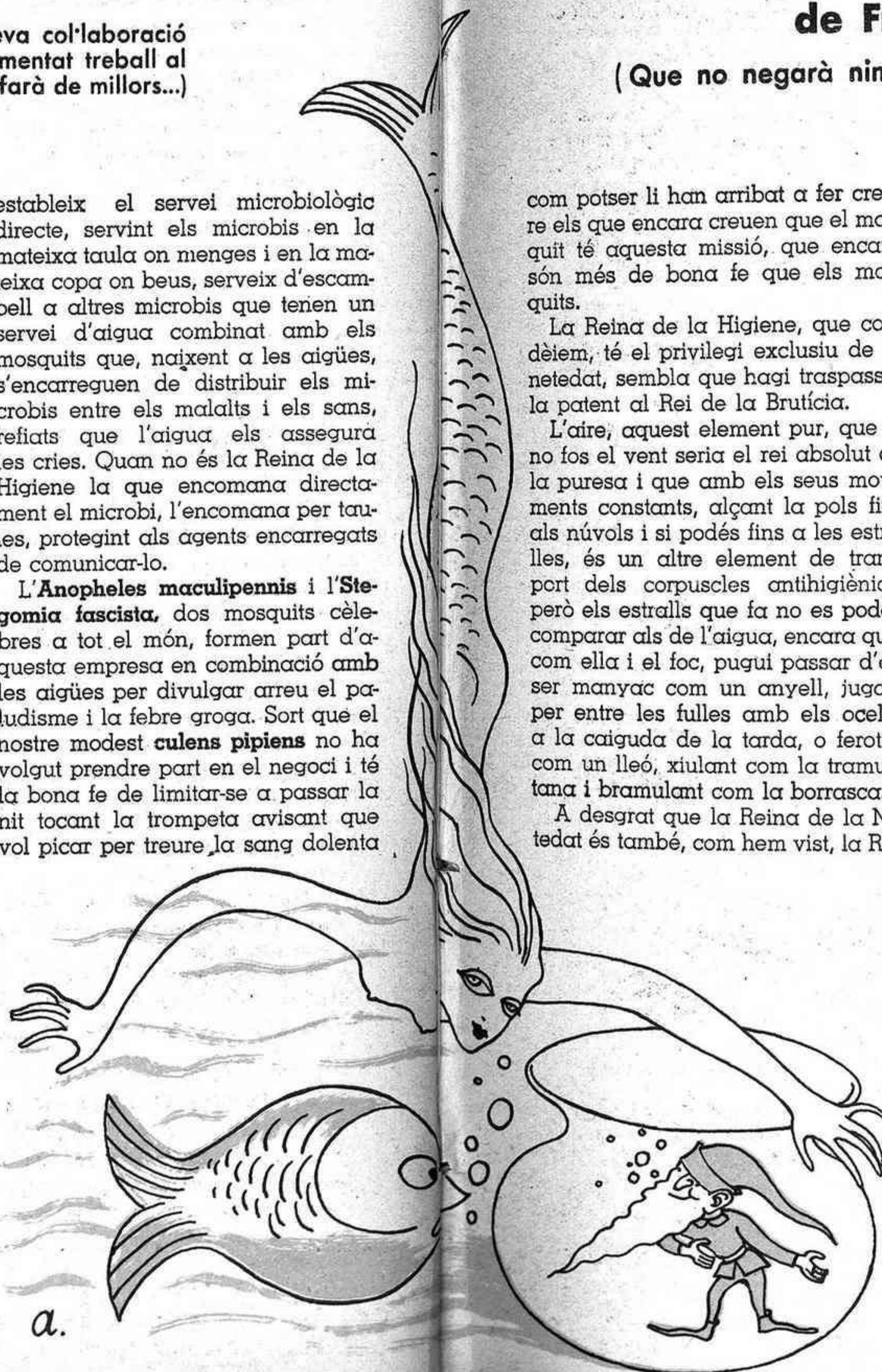
togènia, el més calent era a l'aigüera.

El famós còlera del 65, de l'època de *Les joies de la Roser*, primer drama del fundador del Teatre català, que va ésser el darrer còlera que hi va haver abans de conèixer l'agent patògen que el porta i de saber que l'aigua era l'encarregada de servir-lo a domicili, que va ésser una epidèmia que, ultra delmar els barcelonins, els va desconcertar del tot, perquè estant infestat tot el Pla de Barcelona i pobles del voltant, els soldats del Castell de Montjuïc, que eren més de tres-cents, i que vivien al bell mig de la invasió, no van tenir ni un sol cas de còlera, mentre els del peu de la muntanya es morien com a mosques.

Barcelona en aquella època ignorava que si els soldats bebiën aigua de la cisterna del castell no es podien encomanar res, perquè com que era aigua baixada directament del cel, no havia tingut ocasió de tenir contacte amb l'aigua infestada de la terra.

Tot Barcelona es va trencar el cap per entendre aquell misteri, que l'aigua era la primera en mantenir i no revelar, perquè al raig o a la copa es presentava pura i cristal·lina.

Diguem, doncs, com a final d'article, que quan la Reina de la Higiene pot conservar a la terra, no per aparença, sinó realment, la puresa virginal de l'aigua del cel, purificada pels núvols, manté la corona d'argent que li volta el front com el vidre de la copa.

PEL·LÍCULES DE FRANCO

—Ves per on, ara resulta que hem pres Terol l'estiu passat.

El bisbe de Terol fa declaracions exclusives per a «L'Esquella»

« Esos rojos me son ya muy simpáticos. Por eso les he
extendido un certificado de buena conducta »

Aprofitant la prohibició de fer entrevius als
presoners de Terol, hem anat a visitar el bisbe
d'aquella ciutat, Monsenyor Polanco, per tal
de demanar-li unes declaracions per a L'ES-
QUELLA.

Hem trobat el prelat en el precís moment
en què escupia en un càlzer per fregar-lo
millor.

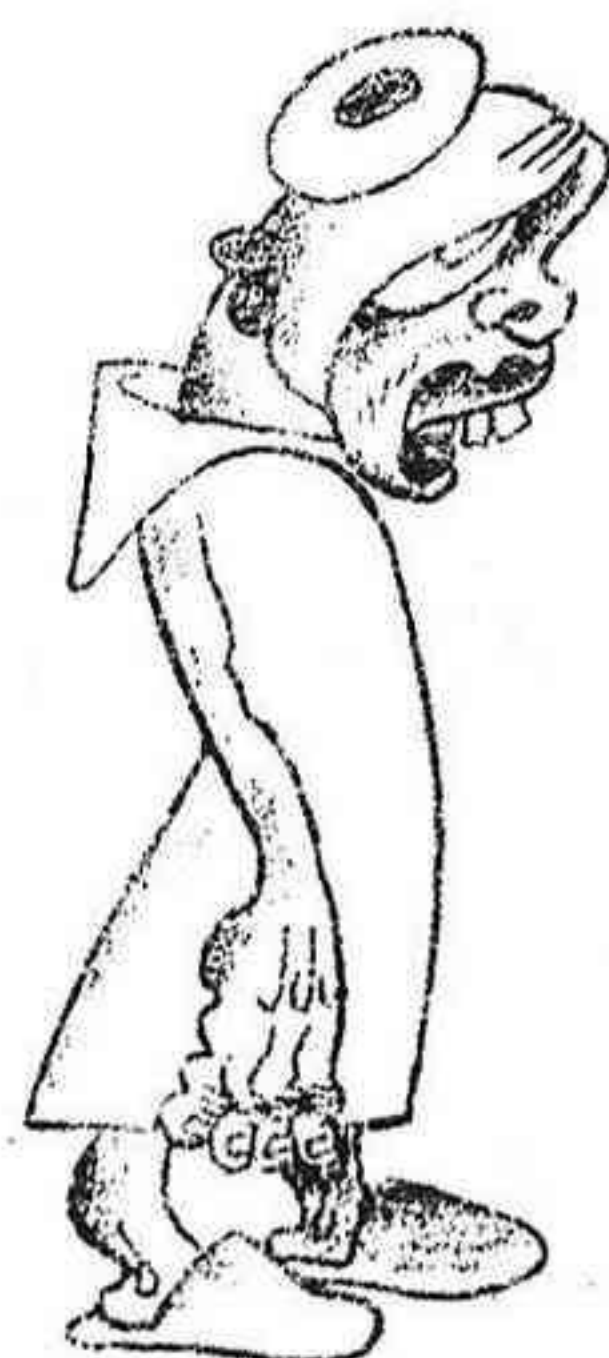
—Ya lo ve usted —ha començat dient—.
Ahí, sacándole brillo a los objetos del culto;
ahora acabo de dejar como una plata estas
espuelas —i per sota la sotana aixeca el peu
i ens ensenya l'esperó de l'esquerra—. La
Religión —continua— es una lucha constan-
te. Y como que ahora he dejado la ametra-
lladora, ¡qué diferencia del anticuado trabu-
co! ¡Hay que ver cómo progresa la Religión!,
pues ahora me voy a dedicar nuevamente a
las misas, funerales y otras zarandajas. A mí,
no me digan, que como la Iglesia militante
no hay nada.

—I... militava molt la Vostra Il·lustríssima?

—¡Que si militaba! ¡Pues no faltaba más!
Nosotros no somos como esos débiles católi-
cos a los cuales una criaturita muerta pone
enfermos. Claro, que un entierro de adulto da
más; pero ahora no se trata de esto. Se trata
de salvar los sagrados derechos de la Pro-
piedad.

—Porò, i les doctrines del Màrtir de la
Creu?

—¡La cruz! Cada uno de nosotros lleva la
suya: mire la mía —i ens l'ensenya—: es de

—Vols venir a Espanya?

—Ara sí que m'has mort!!!

oro. En cuanto a la otra, la de aquel judío, yo
no sé de qué se quejaba, pues era una cruz
muy cómoda. ¡Ahora tendría que venir y ve-
ría lo que es bueno ser clavado en una cruz
gamada!

—I ara, què?

—Pues mire, hay que adaptarse y vivir;
antes bendecía con dos dedos; pues ahora
los cierro y queda el puño.

—Sí, però també queda la pastoral del car-
denal Gomà, que S. I. va signar.

—Naturalmente que sí; però ¿quié hace
caso de un simple pedazo de papel?

—Així, ara ja no la subscriu?

—¡Qué va! Ya le digo que hay que adap-
tarse. Además, estos rojos me resultan unos
buenos chicos y ya vió usted en los periód-
cos como yo mismo, al salir de Teruel, les
extendí un certificado de buena conducta.
Ahora toca a ellos corresponder debidamente.

—Ja haurà notat la diferència de tracte
entre nosaltres i vostès; si Sa Il·lustríssima ha-
gués agafat un dels nostres...

—Claro, fusilado en seguida. Pero es que
hay que saber distinguir. Los rojos tienen un
respeto instintivo a la virtud y eso se com-
prende; en cambio, nosotros nos vemos obli-
gados a ser rigurosos con el pecado. De todos
modos, no fusilamos sin más ni más; todo fusi-
lado recibe una prima.

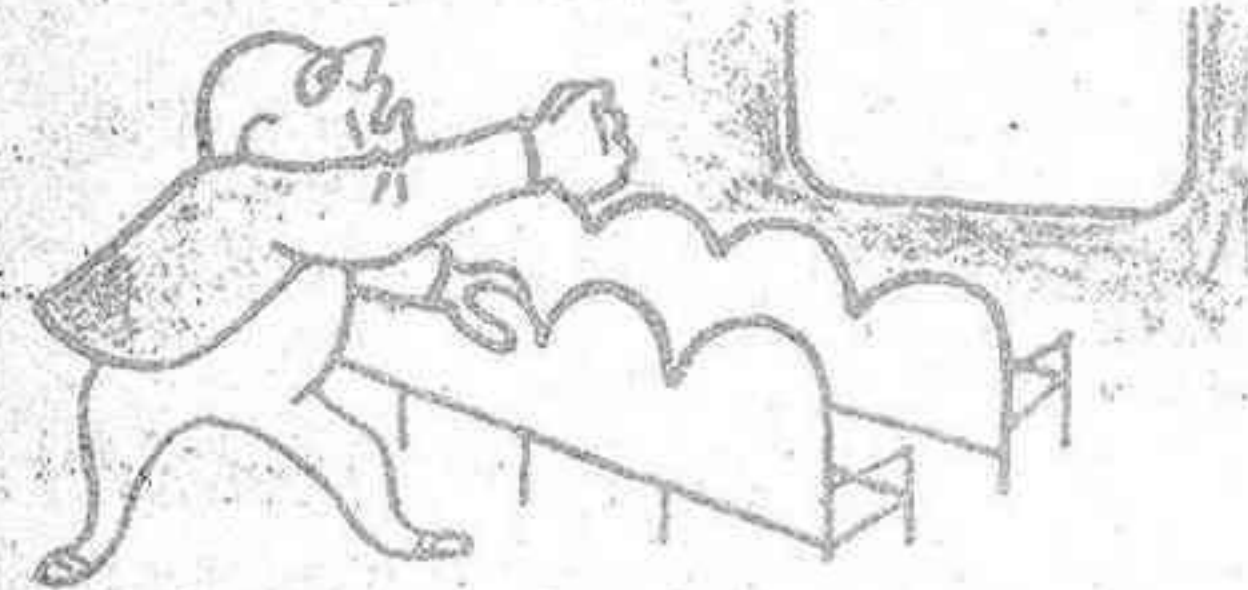
—L'afusellat o la família?

—El fusilado, naturalmente; recibe la abso-
lución. Però ahora, claro, habiendo cambiado
de campo, no hay caso.

—I què li sembla, guanyarem?

—¡Qué duda cabe que ganaremos!

ESQUELLOTS

FILLS DE... FRANCO!

Hem rebut carta d'Amèrica de l'oncle Francesc, que és un oncle que nosaltres tenim a l'Amèrica amb el mateix dret de tot-hom que té un oncle a Amèrica, que és gairebé tothom.

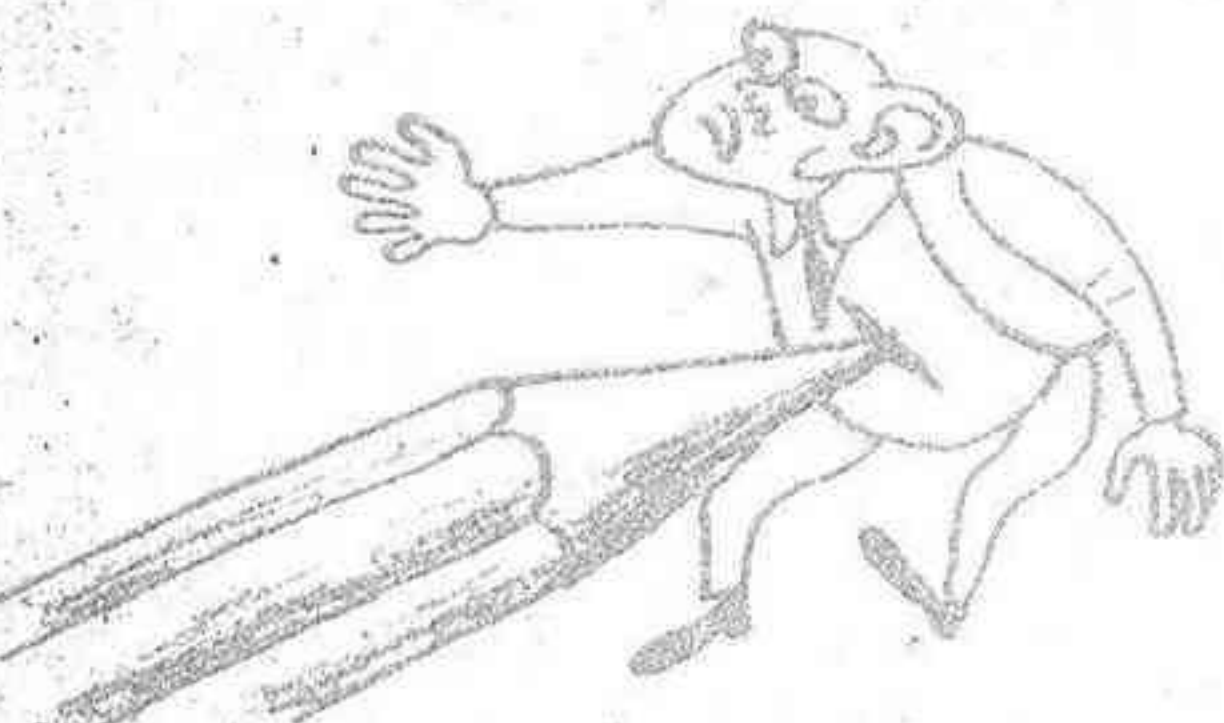
El nostre oncle Francesc és, però, un oncle esquellaire de la «vieja guardia», i ara ens ha fet saber per un altre Francesc, que és qui ens retransmet els encàrrecs de l'oncle Paco, unes quantes coses esquellables que van «tout de suite», com diem els francesos absents de la pàtria.

Diu l'oncle Paco que el vell i conegut Cavaglieri Peipoc, tan conegudíssim en el nostre «mundillo» teatral abans d'estar col·lectivitzat, es troba a Buenos Aires i és un antifeixista dels pocs que tenim allà.

Peipoc no va mai al cinema que no l'hagin de treure, puix que no fan més que sortir a la pantalla els «nacionalistes» i jefazos del món i de Salamanca, el Cavaglieri Peipoc perd els estreps, i ple de santa indignació comença a cridar:

—Fills de...! Fora, foral!

I efectivament, no falla mai: a la segona vegada que diu «Foral» el treuen.

FEDERICO RIBAS, NINOTAIRE ANTIFEIXISTA

Diu l'oncle Paco que entre les més honorables excepcions dels que a la terra del Plata no fan d'aliats dels moros per un plat de lleties, es troba l'illustre ninotaire Federico Ribas, tan admirat de tots els bons tastadors de l'art trivial i seriós.

Federico Ribas es manté, a desgrat del bloqueig de l'ambient que ajuden a fer a favor dels assassins de criatures tots els raspallaires que imiten Marañon, en un pla d'entusiasme per la nostra causa i per la dignitat dels homes del món que esparvera més d'un «pingui» que s'havia arribat a dir fins i tot català d'Amèrica.

VALLS I TABERNER, FEIXISTA

Això no és cap novetat, però volem dir que Baroja, l'autor de «Camino de Perfección», ha quedat a la simple alçària d'un qualsevol Valls i Taberner, que, per cert, ens assabenta l'oncle Paco que també fa de feixista amb sou i tot... naturalment.

BAROJA, O «EL TORBELLINO DEL MUNDO»

Es desolador per als que l'hem admirat de bona fe, però, segons ens diu l'oncle Paco, que és testimoni de tota la nostra confiança, Baroja (Don Pío), després d'aquell sopar de duro que els carlins el volien assassinar, ara fa de feixista a Amèrica.

Acaba de fer una campanya indecent i difamatòria contra Azaña, de qui es digué amic i a qui només deu immerescudes atencions.

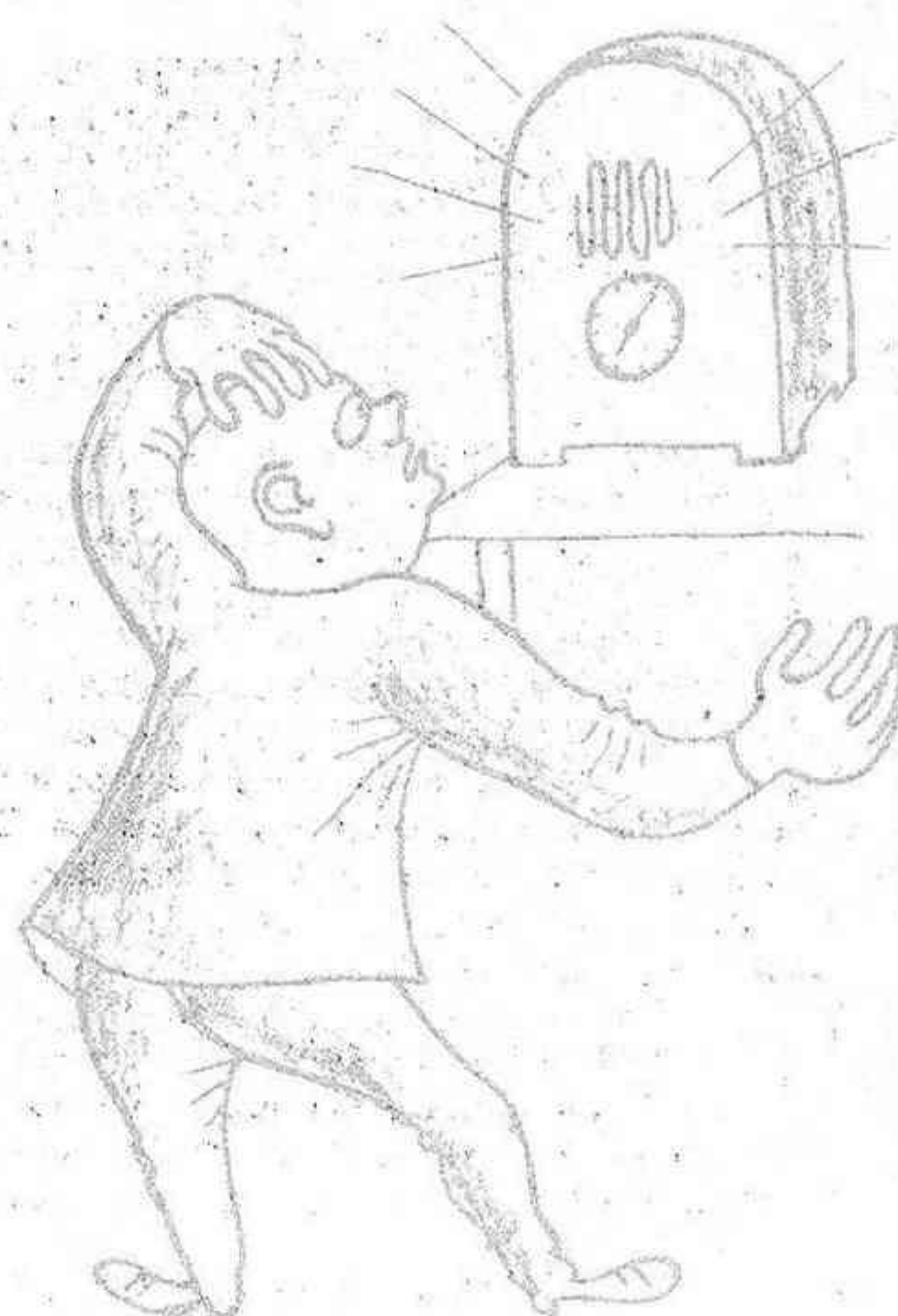
«La Nación» ha acollit aquests repugnants exabruptes del flequer literat, que ha traït aviraneta per un sisó.

MIERDICA!

Finalment, l'oncle Paco diu que aquell famós humorista dolent que feia pessigolles a tots els idiotes de complement del país, que ara s'ha vist que eren molts, que es diu Fernández Flórez, i que Valle Inclán batejà amb l'encertat pseudònim de «Mierdica», ha fet una campanya tan repugnant o més que la de Baroja, contra la més alta institució jeràrquica de la República i més admirada categoria de la literatura i de l'oratoria contemporànies.

Aquest «Mierdica» és aquell que nosaltres (bé; això de nosaltres és un dir) vàrem deixar escapar, com a tants altres...

ELS DESPROPAGANDISTES

Els republicans de bona fe que passen alguns dies a l'estranger, viuen amb l'al cor. Les ràdios, els diaris —àdhuc els simpatitzants amb nosaltres— els bombardegen continuament de notícies falses, d'origen facciós.

I els nostres serveis de propaganda, què fan? Bons, per ara, gràcies.

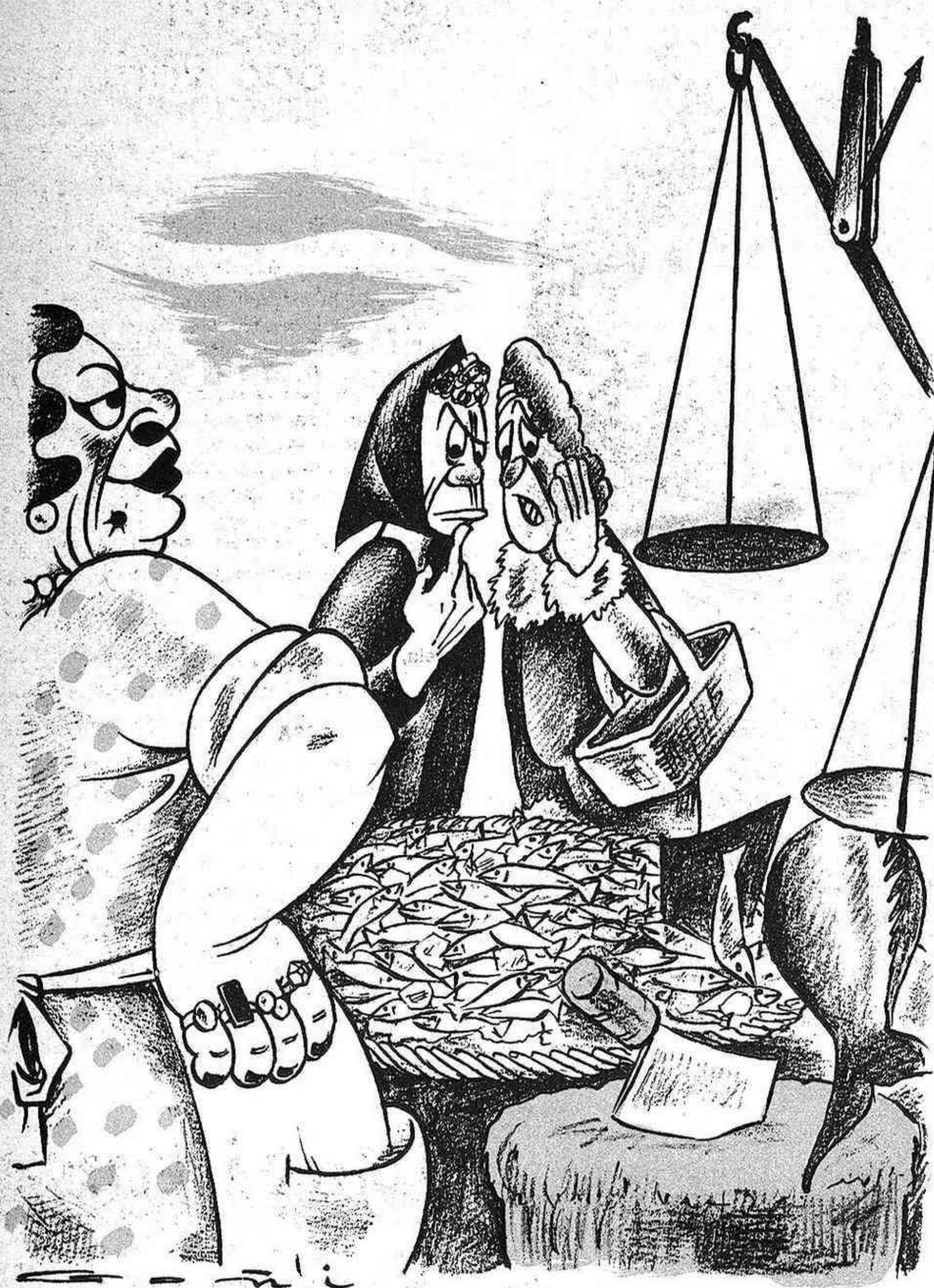
El cap d'aquests serveis fa temps que demana que el traslladin de lloc, que li donin una ocupació més en consonància amb la seva professió, que és la de geògraf.

I ja li diuen «el geògraf errante». De tant sovint com l'erra.

—Una gràcia de caritat...

—Tingui, germà, però no s'ho gastí en vaixells de guerra!

—Com puja la sardina!
—Sí; és el saltiró de la sardina.

Si voleu comprar, no aneu a les botigues; pugeu als pisos *L'ESQUELLA* es proposa editar una "Guia diürna"

La nova economia té els seus secrets; ja no es tracta de vendre i fer publicitat dels articles, sinó d'amagar-se del comprador. Ja ho dèiem en el número de la setmana passada. Però ningú no pot culpar al consumidor si es veu en la necessitat ineludible de consumir. Què hi pot fer ell si ha nascut consumidor? Es per això que, compadits, volem donar-li algunes indicacions útils per a la seva subsistència.

Per exemple, si no troba res al mercat, no és pas que no hi hagi res. Molt al contrari; si no hi troba res és que carnisseres i verduleres o bé estan refredades, o bé troben, amb molt d'encert, que les cues són una invenció de la cinquena columna. Fora cues!!

—Fora! —contestarà el lector.

I farà el que ha de fer, tot el que ha de fer i no res més que el que ha de fer.

Res més? No; si vol menjar ha de fer, encara, alguna altra cosa. Per exemple, si té diners, anar a un restaurant de luxe. Si no en té també hi menjarà, però païrà al calabós i no és massa aconsellable.

Ara bé; si es troba en un entremig i li agrada de menjar a casa, també ho pot fer. Verduleres, carnisseres, i altres venedores de mercat s'han retirat a casa seva, a fer vida de família. Si voleu, doncs, comprar, no heu de fer més que fer-vos presentar per un amic o bé demanar tarjeta a la venedora. Aleshores, sense fer cua ni tenir molèsties, pujareu

a un tercer, a un quart pis i comprareu el que voldreu sense l'engavanyament de taxes i altres traves al lliure comerç.

Naturalment, que no sols de carn i verdures i fruites viu l'home. A l'home també li agrada, per exemple, la xocolata, el cafè i altres coses.

—Es que no n'hi ha —objectarà el lector.

—Sí —li direm nosaltres—. Cal, però, saber trobar-ho i saber pagar-ho. La nova economia ha posat les indústries a mans dels obrers. Abans els patrons venien, per exemple, la xocolata, a uns botiguers que hi guanyaven i calien uns corredors que també hi guanyaven. Cert que aleshores mitja lliura de xocolata costava una peseta. Ara, en canvi, no calen ni corredors ni botiguers; com que els obrers són patrons, es fan de corredors i botiguers; es reparteixen el gènere i el venen.

I així és com a les botigues no hi trobeu xocolata, però, en canvi, si sabeu les tresqueres, en podeu comprar g deu pessetes la pastilla.

Cal, però, saber les tresqueres, i és per això que nosaltres ens proposem editar una «Guia diürna», complement indispensable de la famosa «Guia nocturna».

Una senyora que vol conservar l'equilibri

Hem rebut una carta, en la qual hi ha un membret que diu: «La Primitiva-Asociación de Artistas de Circo y Variedades». La carta va signada per la senyora Mediterrània.

Vostès no saben qui és la senyora Mediterrània? Es una antiga amiatat nostra. La senyora ja té mols anys. Gairebé és tan vella com el món. I fa un grapat d'anys que viu d'equilibris. No han sentit parlar mai de l'equilibri de la Mediterrània?

Doncs bé; ara la nostra vella amiga està queixosa. Sembla que hom atempta contra el seu treball. I s'ha queixat al Sindicat i ens escriu aquesta carta de protesta.

Qui posa en perill l'equilibri de la Mediterrània és Itàlia. Aquesta nació sempre ha tingut una gran propensió al macarronatge (a la italiana, naturalment), i ara, en veure que la senyora Mediterrània no es vol doblegar als seus capricis, amenaça amb construir nous cuirassats per a fer-li perdre l'equilibri.

Denunciem el fet a les autoritats corresponents.

AQUEST NUMERO
HA PASSAT PER LA
CENSURA

—Sembla que el canoneig ve d'allà.
—Psè...! No ve d'aquí!

NOTÍCIES DEL CAMP REBEL

"Entre la neu i el glaç, l'exèrcit nacional camina cap a la mort"

Emisora Falange, de Logroño, va radiar aquesta nota fa pocs dies:

«Nuestro ejército sigue triunfal su marcha y en compañía de los que se hallaban sitiados, están normalizando la vida en la ciudad de Teruel. Los soldados del Generalísimo se

abren cada día nuevo camino, entre la nieve y el hielo, hacia la Gloria final, que no se hará esperar muchos días.»

Potser això de la Glòria final ho diuen per animar llurs tropes.

HA SORTIT

Meridiana

TRIBUNA DEL FRONT
INTEL·LECTUAL ANTIFEIXISTA

Les varietats poc variades

EL «WEECK END»

Els pobres artistes de varietats van de bòlit. El lector recordarà aquella vaga que hi hagué fa uns mesos. Doncs ara, la vaga està gairebé a punt de reproduir-se.

El Comitè Econòmic del Teatre sembla que té la intenció de reduir l'actuació dels programes de varietats als dissabtes i als diumenges. I, naturalment, només pagar als artistes els dies que treballen, o sigui dos únics dies a la setmana.

Una cantadora més o menys flamenca, al Circ Barcelonès, protestava indignada:

—Això ja ho sabien fer els empresaris d'abans!

Doncs, què en creia, senyoreta, dels empresaris d'ara?

MASSA VISTOS

El mal resideix en què va molt poca gent a veure treballar els artistes de varietats.

Sempre són els mateixos, i, naturalment, l'espectador es cansa. Hi manquen números forts, vetací.

On són els números forts? Són a Madrid, a València, són allà on no impera el règim de les quinze pessetes diàries. I sense aquests números forts com a final de programa, els altres artistes, més aviat modestos, no arriben a cridar l'atenció de la gent.

Hi ha dies que el Circ Barcelonès i l'Olympia, de tan deserts, semblen el Premi Iglesiés.

Correu i remeneu

Mefi. — Hem publicat l'acudit. Gràcies.

Artistes Bohemis per a collectivitzar. — Molt bo el vostre retall. Ho publiquem.

Palancana. — Aprofitarem l'Esquellot.

Burille's Club. — Ja són subscriptors, camarades.

Ferran Campillo. — Publicarem el vostre retall de premsa.

Xim-hi. — La idea convenientment explotada la posarem en circulació. Igual que un tramvia d'abans, illustre amic.

Martí. — El dibuix és discret; l'acudit no.

Racu. — Els acudits no van a l'hora. Com que els dibuixos estan bé, passeu a recollir-los.

Zaro-Agha. — Estan bé els vostres poemes, però heu oblidat, company, que L'ESQUELLA és un setmanari d'humor.

Lluís Lunàrregui. — En aquesta casa, que és la vostra, sentíem ja per vos una insuportable malenconia. Els vostres retalls seran degudament aprofitats.

A. M. — L'acudit és una mica innocent.

Kayrus. — La vostra poesia està bé, però no és prou humorística per nosaltres.

Ali-Kates. — Molt bé el vostre retall de premsa. Ho publicarem.

Demon. — Està bé, però no es pot dir res d'aquest senyor.

Des del mes de Febrer

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

augmentarà els preus de venda i subscripció. Abans no regeixin els nous preus admetem noves subscripcions al preu de pts. 3'60 trimestre pagades a la bestreta

Antifeixista, llegeix

PER LA LLUITA FINS A LA VICTORIA

Per Joan Comorera, secretari general del P. S. U.

UNITAT SINDICAL - FRONT POPULAR
Armes invencibles per a aixafar el feixisme

Demaneu-lo a tots els quioscos. Preu: 30 cts.

Distribuïdora P. A. C. O. D.

PUBLICACIONS ANTIFEIXISTES

Cooperativa Obrera de Distribució

Rambla del Mig, 17

BARCELONA

Telèfon 19937

a/loza

—Venim a fer un canvi de presoners.
—No tenim canvi.